

Екоселищата

между мечтата и реалността

Арх. Георги Ст. ГЕОРГИЕВ

Понятието **екоселище** се използва все по-често през последните години за характеризане на едно динамично явление в процес на еволюция. Групи от хора от различни страни се обединяват около идеите за устойчиво развитие и търсят пътища за тяхното прилагане в своя живот. Често това са ентузиастични и идеалисти, които впрягат съвместно личната си енергия за реализиране на начин на живот и среда за обитаване, които за много хора все още звучат утопично.

Ecovillages - between dream and reality

The term "eco village" has gained wide popularity in recent years and it characterizes a dynamic concept that is still in a phase of evolution. Groups of people from all over the world unite around the idea of sustainability and look to apply sustainable methods in their daily lives. Most often those people are idealists and enthusiasts, which join their energy to create a livable environment that still sound utopian to many.

Според "Екотопия" (виртуална корпорация от Белгия): "Нашето общество е обременено от разочарования. Много проблеми са резултат от отчуждението на човека от природата, от другите хора и... от самия себе си. Ние експлоатираме природните ресурси, ние експлоатираме болшинството от световното население и все още усещаме неудовлетворение и страдаме от стрес. Време е за нов ренесанс, който да възстанови дълбоките стойности на човека и света, в който живее."

Явлението екоселище е ха-

рактерно предимно за развитите страни. То се проявява като търсене на алтернатива на достигнатата пределно висока степен на урбанизация и индустриализация. Там групи от хора търсят личното си щастие не само в материалния просперитет. Някои предпочитат да печелят по-малко пари, но за сметка на възможността да спечелят други жизнени стойности: участие и изява в живота на общността, повече време за семейството и приятелите, творческо удовлетворение от работата си, стремеж за пре-

откриване на изгубените връзки с природата. Постиндустриалното общество започва да изпитва потребност от чисти органични храни (произведени дори и с лично участие), достъпни и здравословни жилища от естествени материали, възобновяема енергия, някои преиндустриални технологии без замърсяващи химикали.

Екоселищата се различават по своя облик в зависимост от инициативата и мотивацията, която ги поражда. Те се сформират от обществени фондове с държавна подкрепа ("Еколония" в Холандия), частни предприемачи ("Пуебло Сакбей" в Мексико), неправителствени организации ("Финдхорн" в Шотландия), културни организации ("Тори Супериоре" в Италия - www.torri-superiore.org), доброволни кооперативи ("Кристъл Уотърс" в Австралия; "Ърхевън" в САЩ (www.earthhaven.org); кибуц "Лотан" в Израел (www.kibbutzlotan.com), ашрами с духовни лидери ("Ауровил" в Индия; "Тиберкул" в Сибир). Съществуват и екоселища, които се отличават със своята екстравагантност и утопичност, присъща на групи хора с различна жизнена философия. Например федерацията "Даманхур" в Италия (www.damanhur.org) обединява няколко екокомуни с обща конституция, валута и флаг. Там се изповядват философия и ценности на изчезналата древна Атлантида. Обитателите са изградили уникален подземен храм на човечеството, който заслужава висока оценка като произведение на изкуството.

■ КАКВО Е ЕКОСЕЛИЩЕ?

Според Асоциацията на европейските екоселища GEN-Europe, това са селища, селски или градски, които се стремят да създадат модел за устойчив живот. Това могат да бъдат както нови, така и вече съществуващи населени места, могат да се срещнат както в развитите страни на Севера, така и в развиващия се Юг. Те се явяват като модел, който комбинира високото качество на живот със съхранение на природните ресурси и съдържа следните аспекти:

- празници и ритуали
- производство на екологични стоки и храни
- екологични работни места и условия
- екологични здравословни сгради
- вземане на решения от обитателите по демократичен път
 - пространство за лично развитие
 - услуги и образование за обкръжаващото общество

Идеалното екоселище е богато и разнообразно място, където ежедневните нужди на обитате-

GEN-Europe

Основана през 1996 г. като организация в помощ на развитието на национални мрежи от екоселища. Понастоящем такива мрежи има в Дания, Швеция, Финландия, Германия, Великобритания, Франция, Италия, Испания, Турция, Полша, Русия, Унгария и Сенегал. GEN-Europe е получила финансова поддръжка от Европейската комисия по околна среда за 2001/2002 г. GEN-Europe е европейски регионален секретариат на Глобалната мрежа за екоселища (GEN), неправителствена организация със статус на консултант при Икономическия и социален съвет на ООН (UN-ECOSOC).

лите могат да бъдат удовлетворени на локално ниво при взаимна изгода за индивида и съобществото.

● Културни аспекти

Силно се набляга на културни събития в рамките на общността, включващи музика, танци и други изкуства. Тези прояви помагат за създаване на хармония в обществото и преодоляване на социалния стрес. Изкуствата могат често да подсилват връзката между хората и Планетата. Ритуалите и празниците създават естествено чувство за принадлежност и допринасят за обща идентичност. Изкуството също така ги свързва с творческата сила на съществуването.

● Екологични аспекти

Земята и всички видове (включително и хората) се възприемат с дълбоко уважение като едно цяло, затова последствията от човешката дейност се разглеждат в дългосрочен аспект. В екоселищата се използват алтернативни производствени технологии, с които се цели максимално затваряне на жизнения цикъл в техните рамки: възобновяеми енергийни източници, естествени материали за строителство, органично земеделие, рециклиране на отпадъците, пестене на вода и енергия. Всичко това се отнася към една динамична система от човешки отношения, принципи, етични стойности, духовни мотивации, икономически стратегии и обществени взаимодействия, които правят екоселищата много комплексна структура в постоянна еволюция.

● Социални аспекти

Това са общности, в които хората чувстват подкрепата на околните и същевременно са отговорни за тях. Екоселищата осигуряват принадлежност към групата и са достатъчно малки, за да може всеки да тежи на мястото си, да бъде видян, чут и отворен във взаимодействието си със своите съседи. Хората са способни да участват във вземането на прозрачни решения, които засягат тяхното ежедневие. Животът в екоселището се характеризира с: поделение на общите ресурси и взаимна помощ, цялостно и превантивно здравеопазване, осигуряване на заетост и изхранване на всички членове, приобщаване на маргиналните групи, осигуряване на дългосрочно образование, поощряване на единството между членовете с уважение към тяхната индивидуалност, засилване на културната изява.

Първата ми среща с темата за екологичните селища бе през 1990 г. Тогава участвах в организирания в България семинар от Международната академия по архитектура** за млади архитекти на тема "Екополис Горна баня" (благодарение на прозорливостта на арх. Георги Стоилов, президент на академията, това предхождаше близо две години конференцията в Рио). Около 40 млади архитекти от цял свят в продължение на 20 дни търсеха решение на поставената задача. Когато в рамките на този семинар посетихме село Боженци, с изненада открихме, че много от търсените отговори са пред нас. Днес, тринаде-